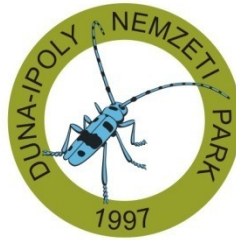

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

A HUDI20004 Aszal-völgy

kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület

fenntartási terve

Budapest
2014

Jelen fenntartási terv az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 területek fenntartási terveinek készítéséhez nyújtandó támogatás igénybevételeinek részletes szabályairól szóló 43/2012. (V. 3.) VM rendeletben foglaltak alapján készült

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

székhely: 1121 Budapest, Költő u. 21.
postacím: 2509 Esztergom, Strázsa-hegy
Tel: 0036-391-4610 Fax: 0036-200-1168
E-mail: dinpi@dinpi.hu
Web: <http://www.dinpi.hu>

Felelős tervezők

Baranyai Zsolt
Fábián Zsófia

Vezető szakértők

Bérces Sándor (természetvédelem)
Csihar László (agrár)

Közreműködő szakértők

Horváth András
Szövényi Gergely
Staudinger István

© Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság 2014

Ez a dokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény értelmében szerzői jogvédelem alatt áll. A dokumentáció nyilvános, a megfelelő hivatkozások mellett szabadon felhasználható és terjeszthető!

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv.....

1. A terület azonosító adatai	5
1.1. Név	5
1.2. Azonosító kód	5
1.3. Kiterjedés	5
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	5
1.5. Érintett települések	5
1.6. Egyéb védettségi kategóriák.....	6
1.7. Tervezési és egyéb előírások	6
2. Veszélyeztető tényezők	7
3. Kezelési feladatok meghatározása	9
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	9
3.2. Kezelési javaslatok	9
3.2.1. Élőhelyek kezelése	9
3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés	22
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	22
3.2.4. Kutatás, monitorozás	22
3.2.5. Mellékletek	24
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében ...	25
3.3.1. Agrártámogatások	25
3.3.2. Pályázatok	26
3.3.3. Egyéb	26
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	26
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	26
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	27
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	30

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve: Aszal-völgy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjKTT)

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója: HUDI20004

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése: 102,16 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. Jelölő élőhelyek (a *-gal jelöltek kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok)

A Natura adatlapon szereplő jelölő élőhelyek:

- Síksági pannon löszgyepek (6250) *
- Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (6510)

Jelölő értéknek javasolt közösségi jelentőségű élőhely:

- *Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (Festuco-Brometalia)* (6210) *
- Szubkontinentális peripannon cserjések (40A0) *

1.4.2. Jelölő fajok

- leánykökörcsin (*Pulsatilla grandis*)
- magyar tarsza (*Isophya costata*)

1.5. Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészetekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

Település	Érintett terület (ha)	Település területének érintettsége (%)
<u>FEJÉR MEGYE</u>		
Székesfehérvár	102,16	0,6

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Típus	Kód	Név	Kiterjedés (ha)	Védetté nyilvánító jogszabály száma
Országos ökológiai hálózat	MT	magterület	101,27 (a teljes KjtT területe)	az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény
tervezett helyi jelentőségű természetvédelmi terület	TT			még tervezési fázisban van

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

- Mivel az Aszal-völgy kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület védett természeti területet nem érint, a tervezési területre kezelési terv nem vonatkozik.

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Székesfehérvár Város Önkormányzat Képviselő-testületének 7/2004 (II.12.) valamint 17/2004 (II.12.) Önkormányzati Rendelete Székesfehérvár Város Helyi Építési Szabályzatáról és Szabályozási Tervéről.

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- Fehérvári Erdészeti Tervezési Körzet Második Erdőterve (érvényes 2008. január 1. – 2017. december 31.) Törzskönyvi szám: 32/2008

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

- Közép-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség által kiadott 13357/2007. ügyszámú szakhatósági hozzájárulás az ALBA-REGIA Vadásztársaság (8000 Székesfehérvár, Zsolt u. 65) 10 éves vadgazdálkodási üzemtervéhez (2007. július).

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

- A KjtT területén nyilvántartott halgazdálkodási vízterület nem található.

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

- Vízyűjtő-gazdálkodási terv 1.13 Észak-Mezőföld és Keleti-Bakony alegység részvízyűjtő alegység, 2010. április; Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság; Közép-Dunántúli Környezetvédelmi-és Vízügyi Igazgatóság. Várható felülvizsgálat éve: 2015.

1.7.7. Egyéb tervek

- Székesfehérvár Aszal-völgyi vízbázis biztonságba helyezési terve 2001. november. Készült az üzemelő sérülékeny környezetben lévő és távlati vízbázisok biztonságba helyezéséről szóló 2249/1995 (VII.31.) Korm. határozat, valamint a vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet alapján.

2. Veszélyeztető tényezők

A veszélyeztető tényezők felsorolásánál figyelembe vettük a Natura adatlapon felsorolt tényezőket, és azok alapján, az aktuális állapotra alakítva módosítottunk rajta. Az érintett terület %-os nagyságát a KjtT teljes területéhez viszonyítva adjuk meg.

Belső veszélyeztető tényezők:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A04.03	pásztorokodás felhagyása, legeltetés hiánya	H	100	Síksági pannon löszgyepek (6250); magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>); leánykőöröcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>), Rendszeres legeltetés hiányában megindul a növényzet avasodása, ezzel egy időben megjelennek az inváziós fajok, és beindul a nem kívánt szukcesszió, ami a jelölő fajok és élőhelyek eltűnéséhez vezet.
G01.03	motoros járművel végzett tevékenység	H	20	Síksági pannon löszgyepek (6250); leánykőöröcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>), magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>); leánykőöröcsin, meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepes és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210),, Az élőhelyeket közvetlenül károsítja, teret nyit a gyomosodásnak
A02.03	gyepterület átalakítása szántóvá	M	5	Síksági pannon löszgyepek (6250) Az élőhelyeket teljesen átalakítja, megszűnésükhöz vezet, a jelölő fajok (magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>), leánykőöröcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>)) az élőhely átalakulásával eltűnnek.
A03.03	kaszálás felhagyása/hiánya	M	5	Magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>) Megindul a növényzet avasodása, ezzel egy időben megjelennek az inváziós fajok, és beindul a nem kívánt szukcesszió, ami a területen található jelölő fajok és élőhelyének megszűnéséhez majd a fajok egyedeinek a területről történő eltűnéséhez vezet.
F03.01.01	vadak károkozása, túltartott vadállomány	M	40	Síksági pannon löszgyepek (6250) Elsősorban a vaddisznók túságukkal visszavetik a növényzet felújulását, illetve a gyeptakarót felsértik.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	M	25	Síksági pannon löszgyepek (6250) A területen jelen lévő inváziós fajok:

				<p>fehér akác (<i>Robinia pseudoacacia</i>), aranyvessző fajok (<i>Solidago</i> spp.), zöld juhar (<i>Acer negundo</i>), keskenylevelű ezüstfa (<i>Elaeagnus angustifolia</i>).</p> <p>Az élőhelyeket teljesen átalakítja, megszűnésükhöz vezet, a fajok az élőhely átalakulásával eltűnnek.</p>
K02.01	fajösszetétel változás, szukcesszió	M	40	<p>Síksági pannon löszgyepek (6250); meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210); Szubkontinentális peripannon cserjések (40A0); magyar tarsza (<i>Isophyta costata</i>), leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>)</p> <p>A galagonyás cserjések több helyen már bezáródtak, alóluk a gyepek kipusztulnak, a magyar tarsza élettere lecsökken majd eltűnik..</p>
E03.01	háztartás hulladék	L	1	<p>Síksági pannon löszgyepek (6250); magyar tarsza (<i>Isophya costata</i>); leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>)</p> <p>A hulladék lerakása károsítja az élőhelyeket és fajokat, járulékos hatásként megjelenik a gyomosodás</p>

A területre kívülről hatóveszélyeztető tényezők:

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A07	biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	M	10	<p>Síksági pannon löszgyepek (6250); meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) (6210); leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>)</p> <p>Közvetett hatásként jelentkezik, elsősorban ott, ahol a szegélyt túlszántották, vagy szántó határolja a területet. Innen bemosódnak a tápanyagok és a vegyszerek, megbontják a gyepek egyensúlyát, így degradálódik az élőhely.</p>

Jövőben ható tényező nem ismert a területen.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

Rendeltetés: A terület elsődleges és stratégiai jellegű rendeltetése, hogy őrizze meg a valamikor általánosságban jellemző társulások mára fragmentálódva megmaradt elemeit, az ott található jelölő növény és állatfajokat valamint azok élőhelyeit.

Célkitűzés:

Elsődleges célkitűzés a területen zajló szukcessziós folyamatok visszafordítása, cserjésedés meggátolása, leginkább galagonya (*Crataegus* spp.) és kökény (*Prunus spinosa*) foltoló gyérítésével, majd kíméletes, extenzív legeltetéssel a jelölő gyeptársulások, Síksági pannon löszgyepek (6250), Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210), valamint a leánykökörös (Pulsatilla grandis) megőrzése érdekében.

- Ehhez kapcsolódóan a legeltetési állattartás visszahozása túlhasználat/alulhasználat elkerülésével és elterjesztése a területen.
- Prioritásként az inváziós fajok terjedésének megállítása, lehetőség szerint minél teljesebb körű eltávolítása.
- A természetközeli erdőgazdálkodás keretében a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) lehetőség szerinti legkíméletesebb letermelése, majd tölgyekkel (molyhos, cser, kocsányos, kocsánytalan) való pótlása lenne kívánatos, mert a tatárjuharos lösztölgyes élőhelytípus többi összetevője a Rácvölgyben jelen van.
- Rekultiváció keretében a bánya gyurgyalag és partifecske fészkelőhelyé alakítása szintén fontos célkitűzés a területen.
- Az élőhelyeket veszélyeztető egyéb tevékenységek (pl.: gépjárműforgalom, crossmotorozás) megszüntetése, a jogilag nem létező, de kijárt földutak felszámolása.
- A magyar tarsza (*Isophya costata*) populációk fenntartása érdekében a faj ökológiai igényeinek megfelelő gypszerkezet kialakítása, élőhelyének extenzív legeltetésével, vagy késői kaszálásával

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalás formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

Legfontosabb feladat a folyamatos kezelés biztosítása, a lágymű- és fászszerű inváziós és tájidegen fajok arányának visszaszorítása, az optimális gyeperdő mozaik arány fenntartása, valamint az élőhelyeket veszélyeztető egyéb tevékenységek (pl.: gépjármű forgalom, crossmotorozás, quadozás, illegális hulladéklerakás) megszüntetése.

A terület kezelésére vonatkozó javaslatokat a gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok tárgyalásával kezdjük, utána következnek a gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok.

A **gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatokhoz** tartoznak a beruházásokat, fejlesztéseket, területrendezést, vállalkozásokat, illetve az ipari tevékenységeket és turizmust érintő, az adott területre aktuálisan vonatkozó elvek, előírások, valamint a kritikus pontok beazonosítása.

Ezután következik az egyes kezelési egységek részletes jellemzése, amit kezelési egységenként a hozzájuk tartozó előírás-javaslatok, valamint vadgazdálkodási és élőhelyrekonstrukciós javaslatok felsorolása követ. **Kezelési egységnek** azt a funkcionálisan egybe tartozó csoportot nevezzük, ami azonos kezelést igénylő élőhelyeket foglal magában, az előírt kezeléseket betartása által biztosítva a területen található jelölő értékek (fajok és/vagy élőhelyek) megőrzését. Az azonos kezelési egységbe tartozó élőhelyek különböző élőhelytípusba is tartozhatnak, és elhelyezkedésük pontszerű, egymástól távoli is lehet; a hangsúly azon van, hogy kezelés szempontjából azonos igényűek.

A kezelési egységek lehatárolása alapvetően élőhelyek alapján történt, figyelembe véve a településrendezési eszközök meghatározta adottságokat (kijelölt gazdasági területek).

Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok:

- a felhagyott illegális homokbánya rekultiváció keretében madár (gyurgyalag (*Merops apiaster*), partifecske (*Riparia riparia*)) költőhely kialakítása javasolt
- a terepmotorozás felszámolása miatt a rendőrség, a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatóság és a terület tulajdonosa közti szorosabb együttműködés és közös fellépés lenne szükséges
- a tulajdonos által az illegális szemétkerakók felszámolása javasolt
- a területen az ipari, valamint bányászati tevékenység nem javasolt
- új épület és építmény létesítése – a természetvédelmi célú bemutatás és kezelés érdekében létesítendő építményeken (pl.: állattartó telep) kívül – nem javasolt.
- gépjárműközlekedés csak az arra kijelölt utakon és a gazdálkodáshoz közvetlenül kapcsolódó mértékben kívánatos

Gazdálkodáshoz köthető javaslatok:

A területen jelenleg rendezetlen a tulajdoni iszony, ezért kezelés elvétve van a területen. A terület északi részén az alsóbb térszíneken a kaszálás megoldott, ugyanakkor a domboldalak legeltetésére nincs példa. A déli részek cserjésednek, jelenleg nincs kezelés a területen. Ennek megkezdése elsődleges fontosságú. A legeltetés hiánya kapcsán az inváziós fajok előtörése az elmúlt időszakban felgyorsult, és komoly problémát jelent a területen.

Az egyes kezelési egységekhez kötődő élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok közül a szántóterületek visszagyepesítésére, valamint az erdők őshonos fafajává történő szerkezetátalakítására vonatkozó javaslatok minden esetben kizárólag gazdálkodói szándékkal összhangban valósítandók meg

Kezelési egységek

A tervekészítés során a teljes kJT-re készült ÁNÉR alapú élőhelytérkép és ez alapján több típusú élőhely is megtalálható a területen. Az azonos kezelést igénylő élőhelyek és élőhelykomplexumok és a településrendezési eszközök meghatározta adottság (kijelölt gazdasági területek) alapján az alábbi kezelési egységeket határoztuk le (ld.: fejezet végén lévő térkép, illetve 3. melléklet):

KE1: kaszáló
 KE2: legelőterületek: felső, magasabb térszínen lévő gyepek
 KE3: fás állományok
 KE4: kivett
 KE5: szántó

1. Kezelési egység kódja, neve: KE1 – kaszáló

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a záportározótól északra a terület alsóbb térszínein lévő löszgyepek és jellegtelen, üde gyepek, melyek gépi kaszával kaszálhatók, ideális esetben legeltethetőek.

Kezelési egység megfeleltetése:

ÁNÉR-kód: OB - Jellegtelen üde gyepek
 H5a - Löszgyepek, kötött talajú sztyeprtek

Natura élőhelytípus: 6250 - Síksági pannon löszgyepek

Kezelési egységre vonatkozó általános javaslatok:

Mezőgazdálkodással kapcsolatos javaslatok:

- a. az üde területeken lévő gyepek fennmaradását szolgáló kaszálások folytatása támogatandó
- b. a területen megtalálható magyar tarsza (*Isophya costata*) populáció terjedése érdekében a védett gumós macskahere (*Phlomis tuberosa*) állományok 5%-ának kaszálásonkénti meghagyása javasolt
- c. kaszálás után a terület legeltethető
- d. a területen szerves és műtrágya kijuttatása, tárolása, növényvédőszer tárolása nem javasolt, kijuttatása a fás szárú inváziós fajok irtása során csepegésmentes technológiával kijuttatott gyomirtó vegyszerek és a zárlati károsítók elleni, jogszabályban előírt védekezés kivételével nem támogatandó.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- e. a vaddisznó és szarvas állományát minimum szintre javasolt vinni, az őz jelenleg nem okoz komolyabb természetvédelmi problémát, azonban érdemes figyelmet fordítani arra, hogy a számuk ne emelkedjen jelentősebben. A vadgazdálkodási berendezések elhelyezését az illetékes nemzeti park igazgatósággal szükséges egyeztetni. Vadföldek kialakítása, valamint vad kibocsátása és meglévő zárt téri vadtartás nem engedélyezett,

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- f. a területen található árkok fenntartó jellegű kezelését a működési terület szerint érintett illetékes nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon szükséges folytatni
- g. árkok kotrása nem szükségszerű, ha mégis, kotrási anyag elhelyezése a gyepon kívül, az árok szélén hagyható, de csak tereprendezés mellett engedélyezhető.
- h. A tevékenységek során be kell tartani a vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló Korm. rendelet előírásait.
- i. A földtani közet, felszíni és felszín alatti vizek minőségét károsan befolyásolni, szennyezni tilos.
- j. Szennyező anyagok felszínre jutását meg kell akadályozni, az esetlegesen kikerülő szennyeződést azonnal el kell távolítani

Gazdálkodáshoz köthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások.

Gyepes esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet, valamint a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet. A tevékenységek során be kell tartani a vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet előírásait

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY28	A gyepes cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepesekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY41	Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 ÁE/ha.
GY53	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 5-ha-nál.
GY64	Kaszáló sarjülegeltetését a kaszálás napjától számított 30 napon belül megkezdeni tilos.
GY72	Kaszálás június 15. után lehetséges.
GY82	A gyepet évente legfeljebb kétszer lehet kaszálni.
GY92	A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén min. 10 cm-es fűtarló biztosítása.
GY99	A kaszátlan területet évente más helyen kell kialakítani.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY110	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.
GY112	Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és szárzúzás.
GY114	Legelőterületen a tisztító kaszálást és szárzúzást úgy kell végezni, hogy az őshonos legelőgyomokkal terhelt területrészek 50%-nál nagyobb arányban ne sérüljenek.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges..
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A túlzottan cserjésedő területek gyepké alakítása szükséges, helyreállítva ezzel a jelölő gyepársulásokat (Síksági pannon löszgyepek (6250)) és megőrizve azok fennmaradását. A cserjék eltávolítása az élővilág általános védelme érdekében vegetációs időn kívül javasolt. A cserjeeltávolítást mechanikus úton javasolt végezni, kerülni kell a talajsérülések kialakulását. Gyepek esetén szintén fontos az inváziós fajok (fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), zöld juhar (*Acer negundo*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*, magas aranyvessző (*Solidago gigantea*)) irtása, a legeltetés és a kaszálások fenntartásának biztosítása.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az előírások betartása ideális feltételeket teremt a jelölő élőhelyek (Síksági pannon löszgyepek (6250)) fennmaradása, illetve kiterjedésének megőrzése érdekében. A mozaikos kaszálás megteremtése a magyar tarsza (*Isophya costata*) populáció terjedését segítheti elő. A meghatározott legelő állategység biztosítja a gyep megfelelő állapotát, mind az alul-, mind a túllegettetést kizárja. Az inváziós fajok irtása (fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), aranyvessző fajok (*Solidago* spp.), zöld juhar (*Acer negundo*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*)) a gyepek fátlan állapotban tartását szolgálja, a jelölő élőhelyek kiterjedése az intézkedések által nem csökken. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a jelölő élőhelyet károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük nem javasolt.

2. Kezelési egység kódja, neve: KE2 - legelőterületek

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a magasabb térszínen, illetve domboldalakon lévő gyepek, melyek gépi kaszálása nem megoldható (záportározótól északra terület nyugati széle), valamint a záportározótól délre becserjésedett, felhagyott gyepek.

Kezelési egység megfeleltetése:

ÁNÉR-kód: H4 - Erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok
 H5a - Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek
 M6 - Sztyepcserjések
 OB - Jellegtelen üde gyepek
 OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
 P2b - Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
 S1 - Akác ültetvények
 S3 - Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők
 S7 - Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok
 Natura élőhelytípus: 6250 - Síksági pannon löszgyepek
 6210- Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és
 cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)
 40A0 - Szubkontinentális peripannon cserjések

Kezelési egységre vonatkozó általános javaslatok:

Mezőgazdálkodással kapcsolatos javaslatok

- a terület szélén található, túlszántott területek visszagyepesítése és helyrajzi szám szerinti területlehatárolás javasolt
- jelenleg nincsenek kezelve, mert nincs legelő állat, ennek visszaállítása lenne az elsődleges célkitűzés
- a téli legeltetés biztosítása a területen engedéllyel javasolt
- szárazabb részeken sertés, liba és vad kivételével a terület legeltetendő

- e. cserjeirtás javasolt területfenntartás és az inváziós növényfajok visszaszorítása miatt
- f. a déli részen masszív cserjeirtás javasolt, majd a legeltetés újrakezdése. Állattartó telep létesítése is itt lenne a legideálisabb

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- g. a vaddisznó és szarvas állományát minimum szintre javasolt vinni, az őz jelenleg nem okoz komolyabb természetvédelmi problémát, azonban érdemes figyelmet fordítani arra, hogy a számuk ne emelkedjen jelentősebben. A vadgazdálkodási berendezések elhelyezését az illetékes nemzeti park igazgatósággal szükséges egyeztetni. Vadföldek kialakítása, valamint vad kibocsátása és meglévő zárt téri vadtartás nem engedélyezett,

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok

- h. a területen található árkok fenntartó jellegű kezelését a működési terület szerint érintett illetékes nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon szükséges folytatni
- i. árkok kotrása nem szükségszerű, ha mégis, kotrási anyag elhelyezése a gyepeken kívül, az árkok szélén hagyható, de csak tereprendezés mellett engedélyezhető.
- j. A tevékenységek során be kell tartani a vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló Korm. rendelet előírásait.
- k. A földtani kőzet, felszíni és felszín alatti vizek minőségét károsan befolyásolni, szennyezni tilos.
- l. Szennyező anyagok felszínre jutását meg kell akadályozni, az esetlegesen kikerülő szennyeződést azonnal el kell távolítani

Gazdálkodáshoz köthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások.

Gyeppek esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet, valamint a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet. A tevékenységek során be kell tartani a vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet előírásait

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Gyepterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
GY01	Felülvetés nem megengedett.
GY02	Vegyszeres gyomirtás nem megengedett.
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY19	Legeltetéssel és szükség esetén tisztító kaszálással történő hasznosítás.
GY26	Inváziós fásszárúak mechanikus irtása kötelező.
GY28	A gyeppek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyeppekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY41	Legeltetési sűrűség 0,2-1,0 ÁE/ha.
GY53	Villanypásztor használata esetén egy szakasz területe nem lehet kisebb 5-ha-nál.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.
GY109	A lekaszált inváziós növényeket a területről el kell távolítani a kaszálást követő 30 napon belül.
GY110	A tisztító kaszálás legkorábbi időpontja: szeptember 1.
GY112	Tisztító kaszálás, szárzúzás szeptember 1. után kezdhető meg, amely alól kivételt képez július 15-ei dátummal az inváziós növényfajok konkrét állományait érintő kaszálás és

	szárzúzás.
GY114	Legelőterületen a tisztító kaszálást és szárzúzást úgy kell végezni, hogy az őshonos legelőgyomokkal terhelt területek 50%-nál nagyobb arányban ne sérüljenek.
GY116	Gyepterületen trágyaszarvas kialakítása tilos.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges..
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A túlzottan cserjésedő területek gyeppé alakítása szükséges, helyreállítva ezzel a jelölő gyeptársulásokat (Síksági pannon löszgyepek (6250), Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)(6210)) és megőrizve azok fennmaradását. A cserjék eltávolítása az élővilág általános védelme érdekében vegetációs időn kívül javasolt. A cserjeeltávolítást mechanikus úton javasolt végezni, kerülni kell a talajsérülések kialakulását. A Szubkontinentális peripannon cserjések (40A0) megőrzését biztosítani kell, azok területén cserjeirtást végezni nem javasolt. Gyepek esetén szintén fontos az inváziós fajok (fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), zöld juhar (*Acer negundo*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*), magas aranyvessző (*Solidago gigantea*)) irtása, a legeltetés és a kaszálások fenntartásának biztosítása.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az előírások betartása ideális feltételeket teremt a jelölő élőhelyek (Síksági pannon löszgyepek (6250), Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*)(6210), Szubkontinentális peripannon cserjések (40A0)) fennmaradása, illetve kiterjedésének megőrzése érdekében. A meghatározott legelő állategység biztosítja a gyepek megfelelő állapotát, mind az alul-, mind a túllegeltetést kizárja, a magyar tarsza (*Isophya costata*) populáció megőrzését segíti elő. Az inváziós fás szárúak (fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), zöld juhar (*Acer negundo*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*)) irtása a gyepek fátlan állapotban tartását szolgálja, a jelölő élőhelyek kiterjedése az intézkedések által nem csökken. A túltartott vadállomány taposásával, túsásával a jelölő élőhelyet károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük nem javasolt

3. Kezelési egység kódja, neve: KE3 - fás állományok

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a területen található üzemtervezett erdők, valamint a beerdősült gyepfoltok. Jellemzően a záportározótól északra a terület nyugati oldala. Erdőrészlet szerint: Székesfehérvár 30/B, 30/C, 30/D, 30/F, 30/G, 30/H, 30/I, 30/J, 32/E részlet.

Kezelési egység megfeleltetése:

ÁNÉR-kód: H4 - Erdőssztyeprétek, félszáraz irtásrétek, száraz magaskórósok
M6 - Sztyepecserjések
OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
P2b - Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
RB - Őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők
S1 - Akác ültetvények
S3 - Egyéb ültetett tájidegen lombos erdők

S7 - Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok
 Natura élőhelytípus: 6250 - Síksági pannon löszgyepek
 40A0 - Szubkontinentális peripannon cserjések

Kezelési egységre vonatkozó általános javaslatok

Erdőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a. a 2018-ben üzemtervezendő erdőkben a tájidegen akác és inváziós fajok őshonosra cserélése javasolt.
- b. a hazai honos tölgyek alátelepítés lenne szükséges, mivel a tatárjuharos lösztölgyes élőhelytípus összes lágy-, és fásszárú faja megtalálható
- c. az állománycsere megtörténte esetén kizárólag természetes felújítás javasolt

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- d. a területen vadkibocsátó hely létesítése nem javasolt
- e. a vaddisznó és szarvas állományát minimum szintre javasolt vinni, az őz jelenleg nem okoz komolyabb természetvédelmi problémát, azonban érdemes figyelmet fordítani arra, hogy a számuk ne emelkedjen jelentősebben. A vadgazdálkodási berendezések elhelyezését az illetékes nemzeti park igazgatósággal szükséges egyeztetni. Vadföldek kialakítása, valamint vad kibocsátása és meglévő zárt téri vadtartás nem engedélyezett

Gazdálkodáshoz köthető kezelési előírás-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Erdők esetében a 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről, a 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról, valamint a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól rendelkezik a kötelezően betartandó előírásokról szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet betartása kötelező. A tevékenységek során be kell tartani a vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet előírásait

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E01	A Natura 2000 elsődleges rendeltetés átvezetése a jelölő fajok és élőhelyek szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bíró területek esetében.
E04	Közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok populációinak, továbbá a természetes és természetszerű erdők 200 m-es körzetében idegenhonos fafajok telepítése nem megengedett.
E05	Erdészeti szempontból tájidegen fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
E07	Intenzíven terjedő idegenhonos fafajok erdőtelepítésben való alkalmazásának mellőzése.
E11	A fával nem, vagy részben fedett területek egyéb részletként (tisztás, cserjés, nyiladék, erdei vízfolyás és tó, kopár) történő lehatárolása, szükség esetén az erdőrészlet megosztásával.
E12	A tisztások fátlan állapotban tartása, tisztásként való további nyilvántartása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E20	Fokozottan védett jelölő madárfaj fészkének (madárfajtól függően meghatározott) körzetében fészkelési időszakban az erdőgazdálkodási tevékenység korlátozása.
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén többségében legalább 20 cm átmérőt elérő álló és/vagy fekvő holtfa folyamatos fenntartása.

E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Őshonos fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E29	A vegyes összetételű faállományokban a nevelővágásokat minden esetben az őshonos fajok javára kell elvégezni.
E30	Az idegenhonos vagy tájidegen fajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az őshonos fajok egyedeinek megőrzése az alsó- és a cserjeszintben is.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fajok teljes mértékű eltávolításai.
E32	A táj- és termőhelyhonos fajú faállomány tarvágásos véghasználatokor csak kisebb, legfeljebb 0,5 ha-os összefüggő vágásterület alkalmazása, egymástól minél távolabb olyan módon, hogy a felújítás alatt álló részterületek összege a részlet területének 35%-át ne haladja meg.
E37	Tájhonos fajú állományok véghasználat során az idős állományban legalább 5% területi lefedettséget biztosító mikroélőhely visszahagyása, lehetőleg az idős állomány szerkezetét és összetételét is reprezentáló formájában.
E39	A mikroélőhelyek fenntartása.
E44	Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között.
E47	Az erdő talajának megóvása érdekében a teljes talaj-előkészítés elhagyása.
E48	Mesterséges felújítás, illetve pótlás esetén géppel részleges talaj-előkészítés.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.
E51	Felújítás táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállomány típusal.
E55	Természetes, természetszerű és származék erdőkkel határos erdőterületek felújítása táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállománytípussal.
E56	Természetközeli állapotú fátlan élőhelyekkel határos erdőterületek felújítása táj- és termőhelyhonos fajokkal, illetve faállománytípussal
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos faj alkalmazása.
E58	Az erdősítések során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fajú faállományok véghasználat és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kémélete, valamint a talajtakaró megóvása.
E64	Az idegenhonos és tájidegen fajú erdők véghasználat során a táj- és termőhelyhonos fajok egyedeinek meghagyása (az alsó- és lehetőség szerint a cserjeszintben is).
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos faj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak szelektív módon és csak intenzíven terjedő, inváziós lágú és fás szárú fajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, száruzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.
E76	Erdőszyepp-erdők füves részeinek fenntartó kezelése.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.
VA03	A területen szóró, vadetető, szózó nem létesíthető.

Az erdőterületekre vonatkozó választható előírások között nem szerepelnek egyéb termelés használati mód esetére megfogalmazott speciális előírások. A fenti előírásokat az alábbi pontosításokkal javasolt használni.

Eredeti Kód	A HUDI20004 Aszal-völgy KJT területére pontosított előírások
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló <i>őshonos</i> holtfák meghagyása.
E21	Az erdőrésztben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén többségében legalább 20 cm átmérőt elérő <i>őshonos</i> álló és/vagy fekvő holtfa folyamatos fenntartása.
E44	Fakitermelés csak <i>október 1.</i> és február 1. között végezhető

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, az idegenhonos fafajú erdő-állományok őshonossá történő átalakítása természetvédelmi szempontból támogatandó, elsősorban a jelölő élőhelyekkel (Síksági pannon löszgyepek (6250), Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210), Szubkontinentális peripannon cserjések (40A0)) határos területeken (lásd. 2. mellékletet térképe). A szerkezetátalakítás során javasolt a teljes talajelőkészítés és tuskózás mellőzése, a környező jelölő élőhelyeket veszélyeztető gyomosodás elkerülése érdekében. A rácvölgyi erdőben kiemelt jelentőségű az akác lehetőség szerinti legkíméletesebb letermelése, majd tölgyekkel (molyhos, cser, kocsányos, kocsánytalan) való pótlása, mert a tatárjuharos lösztölgyes gyepek és cserjeszintje részben megvan. A fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), a zöld juhar (*Acer negundo*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) szálaló gyéritezése javasolt a gyepfoltok (Síksági pannon löszgyepek (6250) és a Szubkontinentális peripannon cserjések (40A0)) megőrzése érdekében.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az előírások betartása ideális feltételeket teremt a területen lévő jelölő gyepek fennmaradásának. Az idegenhonos, inváziós fafajok eltávolítása a területről megakadályozza a fás állományokkal határos Natura 2000 jelölő gyepes élőhelyek (Síksági pannon löszgyepek (6250), Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (*Festuco-Brometalia*) (6210)) beerdősülését. A kíméletes erdőgazdálkodás változatos szerkezetű erdőt eredményez, mely a jelölő fajokon kívül a területen esetlegesen és potenciálisan előforduló egyéb védett fajok, madarak fennmaradását is elősegíti. A felnyíló erdőben lévő gyepes foltok megőrzése és külön erdőrésztként történő lehatárolása a Síksági pannon löszgyep (6250) jelölő élőhely és a leánykőöröcsin (*Pulsatilla grandis*) jelölő faj fennmaradása szempontjából kiemelkedően fontos. A túltartott vadállomány taposásával, túráásával a jelölő élőhelyet károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük nem javasolt.

4. Kezelési egység kódja, neve: KE4 – kivett

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a területen futó utak, illetve a záportározó környékén a gát, illetve a hozzá kapcsolódó műtárgyak.

Kezelési egység megfeleltetése:

ÁNÉR-kód: OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
U11 - Út- és vasúthálózat

Natura élőhelytípus: a kezelési egység nem érint Natura 2000 jelölő élőhelyet

Kezelési egységre vonatkozó általános javaslatok:

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a. inváziós növényfajok irtása javasolt
- b. földutak aszfaltozása nem megengedett, stabilizálásuk nem javasolt.
- c. árkok, vízfolyások kaszálása évente egyszer lehetséges szeptember 1. után, kizárólag az egyik oldal, kivéve inváziós fajok jelenléte esetén.

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- d. a vaddisznó és szarvas állományát minimum szintre javasolt vinni, az őz jelenleg nem okoz komolyabb természetvédelmi problémát, azonban érdemes figyelmet fordítani arra, hogy a számuk ne emelkedjen jelentősebben. A vadgazdálkodási berendezések elhelyezését az illetékes nemzeti park igazgatósággal szükséges egyeztetni. Vadföldek kialakítása, valamint vad kibocsátása és meglévő zárt téri vadtartás nem engedélyezett.

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok

- e. a területen található árkok fenntartó jellegű kezelését a működési terület szerint érintett illetékes nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon szükséges folytatni
- f. árkok kotrása nem szükségszerű, ha mégis, kotrási anyag elhelyezése a gyepon kívül, az árok szélén hagyható, de csak tereprendezés mellett engedélyezhető.
- g. A tevékenységek során be kell tartani a vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló Korm. rendelet előírásait.
- h. A földtani közet, felszíni és felszín alatti vizek minőségét károsan befolyásolni, szennyezni tilos.
- i. Szennyező anyagok felszínre jutását meg kell akadályozni, az esetlegesen kikerülő szennyeződést azonnal el kell távolítani
- j. árkok kotrása nem szükségszerű, ha mégis szükségessé válik, akkor kizárólag előzetes geodéziai felmérést és részletes természetvédelmi felmérést követően kerülhet rá sor.

Gazdálkodáshoz köthető kezelési-javaslatok:

a. Kötelezően betartandó előírások:

Gyepes esetében az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet, valamint a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet. A tevékenységek során be kell tartani a vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet előírásait

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Erdőterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
E69	A környező gyepterületek védelme érdekében az erdészeti tájidegen fajok alkotta állományok terjeszkedésének megakadályozása.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységhez nem tartozik élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslat.

Kezelési javaslatok indoklása:

Az idegenhonos, inváziós fajok eltávolítása a területről megakadályozza a határos Natura 2000 jelölő gyepes élőhely (Síksági pannon löszgyepes (6250)) degradálódását.

5. **Kezelési egység kódja, neve: KE5 – szántó**

Kezelési egység meghatározása:

Ebbe a kezelési egységbe tartoznak a területen található jelentős területű túlszántások, melyek nem a földhivatali nyilvántartás szerint vannak lehatárolva és kezelve. A túlszántások döntő többsége a Natura 2000 hálózat kijelölése előtt keletkezett, de a használat nem nevezhető jogszerűnek, mert a művelési ág változtatás az ingatlan nyilvántartásban nem került átvezetésre.

Kezelési egység megfeleltetése:

ÁNÉR-kód: T1 - Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák

Natura élőhelytípus: a kezelési egység nem érint Natura 2000 jelölő élőhelyet

Kezelési egységre vonatkozó általános javaslatok:

Mezőgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- a. a szántók spontán, vagy lucernavetéses visszagyepesítése javasolt összhangban a terület célkitűzésével és rendeltetésével
- b. a terület légi vegyszerezése nem engedélyezendő
- c. a visszagyepesítésig a szántókon gabona vagy pillangós növényzet termesztése javasolt
- d. napraforgó, repce, kukorica, zöldség, egyéb intenzív művelést igénylő növényfaj termesztése nem javasolt
- e. a területen szőlő telepítése nem javasolt

Vadgazdálkodáshoz köthető javaslatok:

- f. a vaddisznó és szarvas állományát minimum szintre javasolt vinni, az őz jelenleg nem okoz komolyabb természetvédelmi problémát, azonban érdemes figyelmet fordítani arra, hogy a számuk ne emelkedjen jelentősebben. A vadgazdálkodási berendezések elhelyezését az illetékes nemzeti park igazgatósággal szükséges egyeztetni. Vadföldek kialakítása, valamint vad kibocsátása és meglévő zárt téri vadtartás nem engedélyezett

Vízgazdálkodáshoz köthető javaslatok

- a. a területen található árkok fenntartó jellegű kezelését a működési terület szerint érintett illetékes nemzeti park igazgatósággal egyeztetett módon szükséges folytatni
- b. árkok kotrása nem szükségszerű, ha mégis, kotrási anyag elhelyezése a gyepek kívül, az árok szélén hagyható, de csak tereprendezés mellett engedélyezhető.
- c. A tevékenységek során be kell tartani a vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló Korm. rendelet előírásait.
- d. A földtani közet, felszíni és felszín alatti vizek minőségét károsan befolyásolni, szennyezni tilos.
- e. Szennyező anyagok felszínre jutását meg kell akadályozni, az esetlegesen kikerülő szennyeződést azonnal el kell távolítani

Gazdálkodáshoz köthető előírás-javaslatok:**a. Kötelezően betartandó előírások:**

A Natura 2000 területekre vonatkozó gazdálkodási jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység meghatározó szántóföldi élőhelytípusaira nincsenek. Az esetleges élőhelyrekonstrukció keretében helyreállítható gyepek esetén kötelezően betartandó előírásként a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rend. előírásait szükséges alapul venni. A tevékenységek során be kell tartani a vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet előírásait. A szántóterületeken egységesen alkalmazandók a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezései.

b. Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok
-----	--

SZ01	Napnyugtától napkeltéig gépi munkavégzés tilos.
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás tilos.
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek alkalmazása tilos.
SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ35	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
SZ39	Kijelölt területen évelő szálaspillangós takarmánynövényeket (évelő szálaspillangósok, vagy azok keveréke, illetve füves keveréke) kell termesztetni legalább 5 évig.
SZ43	Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény telepítése tilos.
SZ44	Fóliasátras és üvegházhasználat tilos.
SZ45	Öntözés tilos.
SZ46	Melioráció tilos.
SZ47	Meszezés tilos.
SZ48	Drénezés tilos.
SZ52	Szántó füves élőhelyé alakítása gyeptelepítéssel.
SZ53	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással.
SZ54	Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
SZ55	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.
SZ60	Magvetéshez kizárólag a közeli természetes gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ63	Tájjidegen fűmagkeverékekkel történő vetés tilos.
SZ67	Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyepek kialakulásának elősegítése. Tájjidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.
SZ74	Őshonos fajokból álló fasorok, facsoportok, szoliter fák, cserjefoltok telepítése.
Kód	Vadgazdálkodási előírás-javaslatok
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.
VA02	A terület egészén a vadlétszámot olyan szintre kell csökkenteni, hogy az a felújítások sikerességét kerítés hiányában se veszélyeztesse. Ameddig a vadállomány nagysága nem éri el azt a szintet, hogy kerítés nélkül is biztosítható legyen a felújítás sikeressége, addig a felújítás területét lehetőség szerint be kell keríteni.

Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A jogszerűtlenül szántóként hasznosított területek esetében természetvédelmi szempontból a visszagyepesítés valamint mezővédő erdősávok telepítése javasolt. A visszagyepesítésig szigorú használati korlátozásokat javasolt betartatni. A visszagyepesítés történhet magvetéssel vagy spontán felhagyással, javasolható a környező élőhelyekről történő szénaráhordás módszerét használni

Kezelési javaslatok indoklása:

A különböző vegyszerhasználati korlátozás-javaslatok a környező jelölő gyepek védelmében fontosak, ugyanis a bemosódó műtrágyák, illetve vegyszerek károsítják a gyepeket, gyomosodás indul meg, illetve ezáltal könnyebben megtelepednek az inváziós növényfajok. Az előírás-javaslatok másik csoportja rekonstrukciós jellegű: a jogszerűtlenül szántóként hasznosított

területek esetében a gyepterület növelése érdekében, és idővel, hosszú távon a jelölő élőhelyek kiterjedésének növekedése érdekében, javasoljuk ezen szántók visszagyepesítését. A túltartott vadállomány taposásával, túrásával a jelölő élőhelyet károsíthatja, ezért szükséges a megfelelő szinten tartása. A vadat vonzó létesítmények lokálisan gyomosító hatásúak, ezért elhelyezésük a működési területével érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyen javasolt.

Kezelési táblázat:

	Erdő	Gyep	Szántó
KE1: kaszáló		GY01; GY02; GY14; GY26; GY28; GY29; GY30; GY41; GY53; GY64; GY72; GY74; GY82; GY92; GY99; GY103; GY107; GY109; GY110; GY112; GY114; GY116; GY118	
KE2: legelőterület		GY01; GY02; GY14; GY19; GY26; GY28; GY29; GY30; GY41; GY53; GY107; GY109; GY110; GY112; GY114; GY116; GY118	
KE3: fás állományok	összes erdőre vonatkozó előírás		
KE4: kivett	E69		
KE5: szántó			összes szántóra vonatkozó előírás

3.2.2. Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Rekonstrukció: a rácvölgyi erdőkben kiemelt jelentőségű az akác lehetőség szerinti legkíméletesebb letermelése, majd tölgyekkel (molyhos, cser, kocsányos, kocsánytalan) való pótlása, mert a tatárjuharos lösztölgyes gyep és cserjeszintje részben megvan. (Részletesen kifejtve ld.: KE3: fás állományok) Gyepes esetén szintén fontos az inváziós fajok (fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), zöld juhar (*Acer negundo*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*, magas aranyvessző (*Solidago gigantea*)) irtása, a legeltetés és a kaszálások fenntartásának biztosítása. (Ld.: KE1: kaszáló; KE2: legelőterület) Szántóknál rekonstrukciós tevékenység a jogszerűtlen túlszántások korrigálása a földhivatali nyilvántartás szerint. (Részletesen kifejtve ld.: KE5: szántó).

Fejlesztés: a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) a zöld juhar (*Acer negundo*), keskenylevelű ezüstfa (*Elaeagnus angustifolia*) szálaló gyérítése (Részletesen kifejtve ld.: KE3: fás állományok). A gyepeken a cserjék (leginkább galagonya és kökény) foltoló gyérítése, majd kíméletes, extenzív legeltetés vagy kaszálása javasolt (Részletesen kifejtve ld.: KE1: kaszáló; KE2: legelőterület).

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A területen előforduló védett fajokkal kapcsolatosan a fajvédelmi intézkedések élőhely kezelési jellegűek, így beépültek a kezelési egységekre megfogalmazott javaslatok közé. Ennél fogva a kezelési egységekre vonatkozó előírás-javaslatok révén az itt előforduló védett fajok fennmaradása biztosított.

A leánykökörcsinnek (*Pulsatilla grandis*) otthont adó részeken a cserjésedés folyamatos visszaszorítása (Ld.: KE3: fás állományok). A magyar tarsza (*Isophya costata*) számára ideális esetben a július közepe utáni kaszálás vagy enyhe legeltetés javasolt. Korábbi kaszálás esetén ügyelni kell a megfelelő méretű kaszálatlan terület meghagyására és a megfelelő állatlátszámmal történő legeltetésre. (Ld. KE1: kaszáló KE2: legelőterlet)

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A természetvédelmi szempontú rendszeres felmérések a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) sztenderd protokolljai alapján készülnek. A felmérések egyrészt a védett és veszélyeztetett fajok egyes populációinak változását követi nyomon, másrészt veszélyeztetett és vagy természetközeli társulások megfigyelésére irányul.

Az Aszal-völgy területén rendszeresen felmérésre kerülnek az NBmR keretein belül az alább felsorolt védett és fokozottan védett növényfajok. A felméréseket minden esetben az NBmR „Védett edényes növényfajok monitorozása” (Bata et al., 2011) protokollban lefektetett módszerek alapján végzik a szakemberek. Az egyes fajok után felsoroljuk az NBmR szerinti mintavételi módszert és a Natura 2000 területen belül elhelyezkedő mintavételi helyeket (település, dűlő megjelöléssel.)

Faj	Felmért terület neve	Felmérés módszere
Törpemandula (<i>Amygdalus nana</i>)	Székesfehérvár, Rác-völgy	"C1"
Leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>)	Székesfehérvár, Rác-völgy	"E/(C2)"
Leánykökörcsin (<i>Pulsatilla grandis</i>)	Székesfehérvár, Aszal-völgy	"E/(C2)"

Az NBmR keretei között végzett növénytársulás cönológiai felméréseket gyepes esetében a „Gyep vegetáció monitorozása” (Verzió: 2010. 10. 25) című protokollban ismertetett módszer szerint és kijelölt helyeken kell végrehajtani. Az Aszal-völgy területén a löszpusztarét (*Salvia-Festucetum rupicola*) társulás felvételezése a következő években történt meg: 2000, 2001, 2003, 2006, 2009, 2012, a következő felmérés 2015-ben esedékes. A növénycönológiai felmérést egyenesszárnyú közösségi mintavételezés egészíti ki.

Az Aszal-völgy területén kijelölésre kerültek a Natura 2000 élőhelytípusok változásának monitorozására kijelölt mintaterületek. Ezek felmérése még nem történt meg, a mintaterületek az első felméréskor pontosításra szorulnak ezért itt csak az élőhelytípus nevét tüntetjük fel, a dűlő nevét nem.

Mintavételi pontok száma	Natura 2000 élőhelytípus	Natura 2000 kód
3	Síksági pannon löszgyepes	6250
1	Meszes alapközetű féltermészetes száraz gyepes és cserjésedett változataik (<i>Festuco-Brometalia</i>) fontos orchidea-élőhelyei	6210

Egyéb az Aszal-völgy területen végzett felmérésekből előkerült, a fenntartási terv szempontjából fontos, az Élőhelyvédelmi Irányelv függelékében felsorolt fajokat az alábbiakban röviden ismertetjük.

Magyar tarsza (*Isophya costata*): 2006-ben került elő, azóta több évben is felmérték az állományát (2009, 2013). Az egyenesszárnyú közösség felmérése 3 évente zajlik, a faj monitorozását ez a vizsgálat részben lefedi, mindazonáltal javasolt a faj állományának 6 évenkénti egyszeri teljes felmérése az egész területen.

Skarlátbogár (*Cucujus cinnaberinus*): Előkerülése a terület erdősültebb részéről várható, célzott kutatás szükséges állományainak felderítésére.

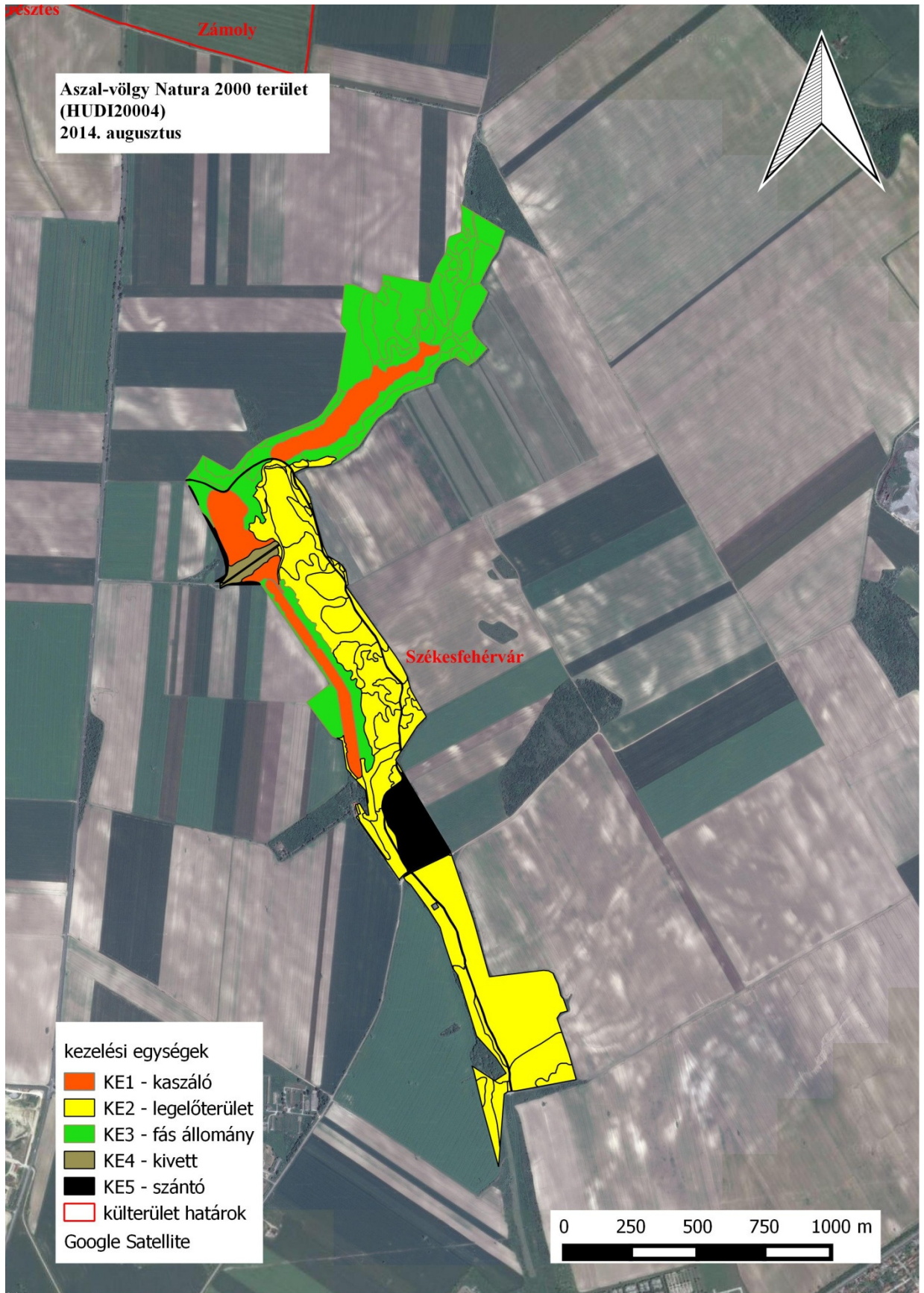
Farkasalmalepke (*Zerynthia polyxena*): A területen faj jelenléte bizonyított, azonban populációnagyságának vizsgálata további kutatást igényel.

A monitorozás és a hatékony állománykövetés érdekében javasoljuk a fajfelmérések rendszeres folytatását, és az élőhelytérkép 10-12 évenkénti frissítését. A területen található inváziós fajok terjedésének nyomon követése szintén javasolt.

3.2.5. Mellékletek

Kezelési egységek térkép

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze az Aszal-völgy (HUDI20004) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területekbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

A fent hivatkozott Natura 2000 területen belül tervezett helyi jelentőségű védett természetvédelmi terület kijelölése van folyamatban.

Továbbá a terület 100%-a az országos ökológiai hálózat magterületei is egyben, melyről a Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény rendelkezik.

A mezőgazdasági támogatások igénybevételéhez az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről (MTÉT, AKG) szóló 61/2009 (V. 14.) FVM rendelet nyújt segítséget.

A Natura 2000-es gyepterületek esetében a gazdálkodóknak a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Kormányrendelet előírásait kell betartania. Az ehhez nyújtandó támogatás részleteiről, és az igénylés menetéről az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet rendelkezik.

Erdőkre a Fehérvári Erdészeti Tervezési Körzet 2. Erdőterve (érvényes 2008. január 1. – 2017. december 31.) van érvényben, és általánosságban érvényes az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény. A Natura 2000 területen található magántulajdonú erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet érvényes. Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 139/2009. (X. 22.) FVM rendelet alapján normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a egyes fafajcserés szerkezet-átalakítási beavatkozások finanszírozására.

A tevékenységek során be kell tartani a vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet előírásait

A vadlétszám szabályozásáról a vad védelméről, a vadgazdálkodásról, valamint a vadászatról szóló 1996. évi LV. törvény végrehajtásának szabályairól szóló 79/2004 (V. 4.) FVM rendelet rendelkezik.

A csatornák, vízfolyások menetén általánosan alkalmazandó a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Kormányrendelet.

A gyepterületek nagy része a sok magántulajdonos miatt nem hasznosított, a jelenleg fennálló használati viszonyok is tisztázatlanok.

A szántóterületeken egységesen alkalmazandók a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény rendelkezései.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1 Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer:

Erdőkre (szektortól függetlenül) igénybe vehető támogatások:

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszeti potenciál helyreállítására nyújtandó támogatások igénybevételének részletes szabályairól szóló 32/2008. (III. 27.) FVM rendelet alapján normatív, vissza nem térítendő támogatás igényelhető a természeti katasztrófa (pl. vízkár, szélkár, tűzkár) által sújtott területeken az erdőszeti potenciál helyreállítására, valamint a másodlagos erdőkárok megelőzésére:

- alaptámogatás: (a) erdőfelújítást megelőző terület-előkészítés, a károsodott faállomány letermelése, (b) első kivitelű erdősítés vagy pótlás, (3) tőre vágás vagy sarjzartatás
- kiegészítő támogatás: (a) bakhátak létesítése, (b) 10 fokot meghaladó lejtésű területen padka létesítése, (c) 15 fokot meghaladó lejtésű területen rőzsefonat vagy talajfogó gát létesítése

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból az erdőszerkezet átalakításához nyújtandó támogatások részletes feltételeiről szóló 139/2009. (X. 22.) FVM rendelet alapján normatív, területalapú, vissza nem térítendő támogatás igényelhető az alábbi fafajcserés szerkezet-átalakítási beavatkozások finanszírozására:

- erdőállomány alatti erdősítéssel történő szerkezetátalakítás
- tarvágást követő szerkezetátalakítás: (a) fafajcserével, (b) fafajcserével, tuskózással, gyökérfésüléssel, (3) fafajcserével, fainjektálással vagy tuskókenéssel
- állománykiegészítéssel történő szerkezetátalakítás

A gazdák jelenleg a területalapú támogatást és a Natura 2000 támogatást tudják igénybe venni a területre. A támogatási forrásokról a gazdák tudnak és igénybe is veszik azokat..

Jelenleg a gazdák a területen nem vesznek igénybe AKG támogatást.

Az Aszal-völgy területét 13 MEPAR blokk érinti. Jelenleg a területből 1,3 ha támogatható.

3.3.1.2 Javasolt agrártámogatási rendszer:

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtott agrár-környezetgazdálkodási támogatások igénybevételének részletes feltételeiről (MTÉT, AKG) szóló 61/2009 (V. 14) FVM rendelet, a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18) Kormányrendelet előírásait, valamint az ehhez nyújtandó támogatás részleteiről, és az igénylés menetéről az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 128/2007. (X. 31.) FVM rendelet módosítása javasolt annak érdekében, hogy élőhelyspecifikus dotáció valósulhasson meg. A terület méretéből adódóan pillanatnyilag nem éri meg a gazdának élőhelyek szerint eltérő módon művelni a területet. A hektár alapú támogatási rendszer helyett a területfüggő támogatás javasolt. A gazdák értékmegőrző tevékenységet végeznek, és a jelenlegi támogatási összeg mellett, nem éri meg a gazdálkodás. Kis, értékes területekre a nagyobb támogatási összeg motiválttá teheti a gazdákat, mert nehezebb kezelni és betartani az előírásokat kis területen, mint sok száz hektáron. Jelenleg kevesebb a kompenzáció, mint a költség. A támogatások szeparálása előnyösen hatna a terület művelésére, mivel a jelenlegi támogatási rendszer a nagy területeken gazdálkodóknak kedvez. Cserjésedés visszaszorítására és az inváziós fajok eltávolítására jelenleg nincs kidolgozott támogatási rendszer, ezért javasoljuk ilyen típusú rendszer kiépítését. Olyan támogatási rendszert javaslunk, amely a cserjésedés, illetve a fertőzöttség mértékét alapul véve, javasolt technológiák (élőhelytől és fertőzöttségtől függően mechanikai, vagy kémiai módszer) alkalmazása mellett nyújtana a visszaszorításhoz támogatást

Szükséges kidolgozni olyan támogatási formát, amely a Natura 2000 jelölő élőhelyekre, fajokra közvetlenül káros hatással lévő szántó területek visszagyepesítését támogatja. A Natura 2000 területek szántó művelési ágban lévő ingatlanai esetében a gazdálkodó dönt a művelési ágról, ezért jelenleg csak akkor van esély a visszagyepesítésre, ha mutatkozik rá gazdálkodói szándék és a gazdálkodó vállalja ennek anyagi terheit is.

3.3.2. Pályázatok

A területen pályázat nincs folyamatban.

3.3.3. Egyéb

Nincs egyéb javaslat a terv megvalósítására.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

Eszköz típusa	Célcsoport	Címzett	Időpont	Levelek, e-mailek, résztvevők száma
terepbejárás	területileg érintett nemzeti park igazgatóság	Vértesi-Vértesi-Mezőföldi Tájegység	2013.05.13.; 2013.07.24.	Résztvevők száma összesen 4 fő.
falugazdászok levélben történő megkeresése	falugazdászok	érintett járási hivatalok	2013.05.13.	1 db levél
erdészeti igazgatóság levélben történő megkeresése	erdészeti igazgatóság	Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatósága	2013. 11.26.	1 db levél
tervegyeztetés	területileg érintett nemzeti park igazgatóság	Vértesi-Vértesi-Mezőföldi Tájegység	2014.01.15.	2 fő
szakmai terepbejárás	gazdálkodók, érintett hatóságok	29 gazda vagy szervezet	2014.05.28.	12 fő
gazdafórum	gazdálkodók, települési önkormányzatok	3 szervezet, 1 magángazda	2014.08.13.	6 fő
önkormányzati közzététel	gazdálkodók, tulajdonosok, települési önkormányzatok	Ács, Nagyszentjános önkormányzata	2014.08.01.- 2014.08.15.	-
véleményezési kérelem	területileg érintett hatóságok	területileg érintett hatóságok	2014.08.15.	30 db e-mail és ugyanennyi levél
honlap	lakosság		2013.01.01 2014.08.31	-

Az Aszal-völgy (HUDI20004) Natura 2000 terület fenntartási tervének elkészítése és az egyeztetési folyamat során az alábbi megkeresések történtek:

- 2013. május 13-án az illetékes járási hivatalok írásbeli megkeresése történt, melyben a falugazdászok közreműködésében bízunk. A kérdéseket tartalmazó lista mellékletként megküldésre került a falugazdászok részére. Nem kaptunk választ
- A terület megismerése érdekében 2013. május 13-án és július 24-én két ízben megtörtént a terület bejárása, melynek során a gyepek aktuális állapotának felmérése, és az általános problémák megtárgyalása történt meg.
- További tervegyeztetésre 2013. 12. 18-án, a Vértesi Vértesi-Mezőföldi Tájegység egy munkatársával került sor., ahol a veszélyeztető tényezők, és kezelések átbeszélése történt meg.
- 2014. május 28-án szakmai terepbejárás történt, amelynek során a területen gazdálkodókkal, valamint az érintett hatóságok képviselőivel történt egyeztetés.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

Az Aszal-völgy Natura 2000 terület fenntartási terv egyeztetése során a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által az alább felsorolt érdekelt megkeresése történt meg.

1. terepbejárás:

- a. **címzett:** Vértes-Mezőföldi Tájéegység
- b. **résztevők száma:** 4 fő
- c. **alátámasztó dokumentum:** menetlevél

2. falugazdászok levélben történő megkeresése:

- a. **címzett:**
  - Fejér Megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatala
- b. **érintettek száma:** 1 járási hivatal
- c. **alátámasztó dokumentum:** kiküldött 1 db levél

3. erdészeti igazgatóság levélben történő megkeresése:

- a. **címzett:** Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatósága
- b. **érintettek száma:** 1 erdészeti igazgatóság
- c. **alátámasztó dokumentum:** kiküldött 1 db levél

4. szakmai terepbejárás

- a. **címzett:** helyben érintett gazdák, illetve hivatalok
  - Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata
  - Székesfehérvári Járási Hivatal
  - Fejér Megyei Kormányhivatal Földhivatala
  - Fejér Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóság
  - Fejér Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
  - Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
  - Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége MAGOSZ Központ
  - Pest Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
  - MME Fejér Megyei Helyi Csoport
  - Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Dél-Dunántúli Regionális Területi Iroda, Székesfehérvári Iroda
  - Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Fejér Megyei Kirendeltség
  - Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-dunántúli Kirendeltség
  - Közép-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
  - Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság
  - Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
  - Fejér Megyei Kormányhivatal Vadászati és Halászati Osztály
  - Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Fejér Megyei Területi Iroda
  - Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
  - Közép-dunántúli Vízügyi Hatóság
  - Fejérvíz Zrt.
  - Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége (VTOSZ)
  - Alba-Regia Vadásztársaság
  - Országos Erdészeti Egyesület
  - Fejér Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Főépítési Iroda
  - Fejér Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály

- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
  - Fejér Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság
  - Magyar Természetvédők Szövetsége (MTVSZ)
  - Csanaky József
- b. **résztevők száma:** 12 fő
- c. **alátámasztó dokumentum:** jelenléti ív, emlékeztető (4. számú melléklet)

5. **gazdafórum:**

- a. **címzett:** helyben érintett gazdák, illetve mivel közvetlen elérhetőségük nem volt meg, ezért a
- Magán Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége MAGOSZ Központ
  - Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége
  - Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
- segítségét kértük a gazdák kiértesítésében. Magángazdálkodók közül közvetlenül elértük:
- Csanaky Józsefet
- b. **résztevők száma:** 6 fő
- c. **alátámasztó dokumentum:** jelenléti ív, emlékeztető (5. számú melléklet)

6. **önkormányzati közzététel**

- a. **címzett:**
- Székesfehérvár Város Önkormányzata
- b. **érintettek száma:** 1 hivatal
- c. **alátámasztó dokumentum:** 1 db postai levél

7. **véleményezési kérelem**

- a. **címzett:**
- Székesfehérvári Járási Hivatal
  - Fejér Megyei Kormányhivatal Földhivatala
  - Fejér Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi Igazgatóság
  - Fejér Megyei Kormányhivatal Növény- és Talajvédelmi Igazgatóság
  - Nemzeti Agrárgazdasági Kamara
  - Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Szövetsége MAGOSZ Központ
  - Pest Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
  - MME Fejér Megyei Helyi Csoport
  - Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Dél-Dunántúli Regionális Területi Iroda, Székesfehérvári Iroda
  - Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal Fejér Megyei Kirendeltség
  - Nemzeti Környezetügyi Intézet Közép-dunántúli Kirendeltség
  - Közép-dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség
  - Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság
  - Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
  - Fejér Megyei Kormányhivatal Vadászati és Halászati Osztály
  - Nemzeti Földalapkezelő Szervezet Fejér Megyei Területi Iroda
  - Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
  - Közép-dunántúli Vízügyi Hatóság

- Fejérvíz Zrt.
  - Vízgazdálkodási Társulatok Országos Szövetsége (VTOSZ)
  - Országos Erdészeti Egyesület
  - Fejér Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Főépítési Iroda
  - Fejér Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály
  - Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
  - Fejér Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Igazgatóság
  - Magyar Természetvédők Szövetsége (MTVSZ)
  - Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület
  - Magán Erdőtulajdonosok és Gazdálkodók Országos Szövetsége
  - Veszprémi Bányakapitányság
  - Fejér megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatal Járási Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatala
- b. **beérkezett vélemények száma:**12 db levél
- c. **alátámasztó dokumentum:** kiküldött postai levelek és e-mailek

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Véleményalkotó	Időpont	Vélemény	Beépült-e a tervbe - indoklás
Fejér Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Állami Főépítész Iroda	2014. augusztus 21.	A fenntartási tervhez észrevételt, javaslatot nem tettek	-
Fejér Megyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály	2014. augusztus 28.	A fenntartási terv átnézeti térképe alapján megállapították, hogy a terület nyilvántartott műemléki értéket nem érint	-
Fejér Megyei Kormányhivatal Növény-és Talajvédelmi Igazgatósága	2014. augusztus 22.	A talaj felső rétegének eltávolítása csak a talajvédelmi hatóság engedélyével lehetséges. A csatornakotrásból kikerülő anyag termőföldön történő elhelyezése is engedélyköteles. Minden új épület, építmény termőföldön történő létesítését meg kell előznie az ingatlanügyi hatóság végleges, más célú hasznosítást engedélyező határozata, mely magában foglalja a talajvédelmi hatóság szakhatósági állásfoglalását.	A véleményt a hatóság a Fejér megyét érintő Natura 2000 terület ek vonatkozásában adta. Az Aszal-vlgyben nincs olyan előírás, illetve fajvédelmi javaslat, ami a talaj felső rétegének eltávolítását írta elő, ezért az Igazgatóság véleménye jelent tervnél nem releváns.
Fejér Megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatal Járási Állategészségügyi és Élelmiszerellenőrző Hivatal	2014. augusztus 25.	A fenntartási terv, áttanulmányozása után, állategészségügyi szempontból nem kifogásolható, észrevétellel nem éltek.	-
Fejér Megyei Rendőrfőkapitányság	2014. augusztus 26.	A közbiztonsági területet érintő észrevételük, vagy javaslatételük nincs.	-

Fejérvíz Zrt.	2014. augusztus 22.	<p>Kéri az 1.7.2 Településrendezési eszközök című fejezet harmadik bekezdésében lévő mondatot a következőképpen módosítani: A területen építményt elhelyezni, jelentős földmunkát végezni, művelési ágat változtatni a vonatkozó rendelkezések előírásainak megfelelően, valamint az alábbiak figyelembe vételével csak úgy szabad, hogy a beavatkozás: a biztonságos felszíni vízelvezetést ne veszélyeztesse, illetve szolgálja, segítse elő a csapadékvizek tárolását, a vízhiányos időszakra való visszatartását, biztosítsa a meglévő élőhelyek védelmét és újak kialakulását, <i>illetve összhangban legyen az Aszal-völgyi vízbázis jogerősen kijelölt védőövezeteire vonatkozó előírásokkal.</i></p> <p>Továbbá kéri az 1.7.7. Egyéb tervek című pontot az alábbiak szerint módosítani: Székesfehérvár Aszal-völgyi vízbázis biztonságba helyezési terve</p>	<p>Az 1.7.2. Településrendezési eszközök című fejezet harmadik bekezdésében lévő mondat pontosítása nem tartozik a fenntartási tervkészítés hatáskörébe feladat közé, mert adott szövegrész Székesfehérvár Város Önkormányzat Képviselő-testületének 7/2004 (II.12.) Önkormányzati Rendeletében, valamint 17/2004 (II.12.) határozata Székesfehérvár Város Helyi Építési Szabályzatáról és Szabályozási Tervében szerepel. Az 1.7.7 Egyéb tervek fejezetbe bekerült a hivatkozott terv.</p>
Közép-Dunántúli Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség	2014. augusztus 25.	<p>A fenntartási tervhez észrevételt, javaslatot nem tettek, annak tartalmával és célkitűzéseivel kapcsolatban nem emeltek kifogást</p>	-
Közép-dunántúli Vízügyi Hatóság	2014. augusztus 27.	<p>A területen belvíz elvezető árok és záportározó található. A tevékenység területe vízbázis hidrogeológiai „A” és „B” védőterületet érint. A vízbázis védőterületeire vonatkozó előírásokat be kell tartani, melyek a következők:</p> <p>A tevékenységek során be kell tartani a vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízi létesítmények védelméről szóló Korm. rendelet előírásait. A földtani kőzet, felszíni és felszín alatti vizek minőségét károsan befolyásolni, szennyezni tilos. Szennyező anyagok felszínre jutását meg kell akadályozni, az esetlegesen kikerülő szennyeződést azonnal el kell távolítani</p>	<p>Az észrevételek megfelelő részei bekerültek a terv 3.2.1 Vízgazdálkodás fejezetébe, valamint a megalapozó dokumentáció 1.3.3.5 Vízgazdálkodás fejezetébe. A hivatkozott Kormányrendelet a jogi eszközök fejezetbe került megemlítésre.</p>
Közép-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	2014. szeptember 5.	<p>A vízgazdálkodási fejezetben szerepel, hogy az árok kotrása nem szükséges, de ha mégis sor kerül rá, akkor a kotrási anyag az árok szélén hagyható, de csak tereprendezés mellett engedélyezhető. Véleményük szerint ezt geodéziai felmérés nélkül nem célszerű kategorikusan kijelenteni. Kéri a 123/1997 (VII.18.) Korm. rendeletet figyelembe venni</p>	<p>A tervben az ide vonatkozó mondat módosításra került.</p>
Magyar Bányászati és Földtani Hivatal Veszprémi Bányakapitányság	2014. augusztus 26.	<p>Tárgyi kezelési terv szakterületébe tartozó kérdései tekintetében nem érintett, javaslatot nem tesz, kifogást nem emel.</p>	-
Nemzeti Média- és Hírközlési hatóság Soproni Hatósági Iroda	2014. augusztus 22.	<p>A fenntartási terv hírközlési érdekeket nem érint, a Hatóság nem kíván javaslatot tenni, és az eljárásban a továbbiakban részt venni</p>	-

Pest Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága	2014. augusztus 25.	<p>Véleménye alapján a 2009. évi XXXVII. törvény hatálya alá tartozó területeken attól, valamint a végrehajtására kiadott 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelet előírásaitól, továbbá a körzeti erdőterv elkészítésének folyamatában megjelent, illetve megjelent miniszteri rendeletektől eltérő módon történő szabályozás fenntartási szinten nem lehetséges. Előírások csak akkor tehetők, ha együttesen fennáll, hogy az érvényes szabályozókkal összhangban vannak, a terület kezelője önként vállalja és a felmerülő többletköltségeket a kezelőnek megtéríti. A Natura 2000 területeken található idegenhonos fajok állományai nem jelölő élőhelyek, az ott folyó gazdálkodás alapkövetelménye, hogy a jelölő élőhelyeket nem veszélyeztethetik. Az erdőgazdálkodás célja a védelmi és közjóléti funkciók érvényesülése mellett a faanyagtermelés. Magántulajdonostól kompenzáció nélkül nem várható el a hozamról való önkéntes lemondás. Az egyes erdős kezelési egységeknél az E04, E05, E06, E29, E30, E31, E35, E47, E51, E57, E63, E65 és E6 E04, E05, E06, E07, E11, E21, E29, E30, E31, E32, E37, E47, E48, E51, E55, E56, E57, E58, E59, E62, E64 valamint az E65 előírás-javaslatok esetében jelezte, hogy erdészeti szempontból nem, vagy nem minden esetben tarthatók.</p>	<p>A tervbe beépült.</p> <p>- A terv több pontján szerepel, hogy az itt megfogalmazott előírások csupán javaslatok, azok nem kötelezően betartandó előírások. A tervben megfogalmazott, a Vidékfejlesztési Minisztérium által jóváhagyott előírás-sorok nincsenek ellentétben a fent hivatkozott jogszabályokkal. Minden előírás-javaslat előtt kiemelten hangsúlyozzuk, hogy csak a tulajdonos beleegyezésével, önkéntes alapon betartandók. A 3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogi háttér és a tulajdonviszonyok függvényében c. fejezetben szerepel, hogy a Natura 2000 területen található magántulajdonú erdőterületekre az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet vonatkozik, tehát a hozamról való kompenzáció nélküli lemondás semmiképpen nem elvárás. Minden ilyen jellegű javaslattal érintett, erdőterületre vonatkozó kezelési egység esetében szerepel, hogy „Amennyiben mutatkozik rá gazdálkodói szándék, az idegenhonos fajú erdő-állományok őshonossá történő átalakítása természetvédelmi szempontból támogatandó.”</p> <p>- A fenntartási terv érvényességi ideje alatt új erdőtervek fognak készülni. A következő erdőtervezési ciklusban a fenntartási tervek a megalapozó dokumentáció részét fogják képezni, ezért fontosnak tartjuk jelezni a természetvédelmi szempontból javasolt változtatásokat.</p>
---	---------------------	--	---

